

اثرات محتمل مستقیم و غیرمستقیم قوانین مصوب برنامه ششم توسعه بر صندوق بازنشستگی کشوری

۳۰

گروه مطالعاتی اقتصاد کلان و سیاست‌گذاری اقتصادی
موسسه راهبردهای بازنشستگی صبا
«نهاد پژوهشی صندوق بازنشستگی کشوری»

به نام آنکه جان را فکرت آموخت

اثرات محتمل مستقیم و غیرمستقیم قوانین مصوب برنامه ششم توسعه بر صندوق بازنشستگی کشوری

تهیه کننده:

هدی جعفری

گروه مطالعاتی اقتصاد کلان و سیاست گذاری اقتصادی

موسسه راهبردهای بازنشستگی صبا

«نهاد پژوهشی صندوق بازنشستگی کشوری»

مؤسسه راهبردهای
بازنشستگی صبا

اثرات محتمل مستقیم و غیرمستقیم قوانین مصوب برنامه ششم توسعه بر صندوق بازنشستگی کشوری

تهیه کننده: هدی جعفری

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶

شماره مسلسل: ۳۰

کد گزارش: ۹۶۱۰۹۰۰۱۲

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۰۵/۰۷

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای مؤسسه راهبردهای بازنشستگی صبا محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شهید بهشتی، خیابان اندیشه، کوچه اندیشه یکم،

پلاک ۲۹، طبقه دوم

کد پستی: ۱۵۶۹۷۵۵۶۱۵

دورنگار: ۰۲۱-۸۸۴۵۸۶۱۵

تلفن: ۰۲۱-۸۸۴۶۰۰۶۸

پست الکترونیک: info@saba-psi.ir

تارنما: www.saba-psi.ir

فهرست

۱.....	مقدمه
۳.....	۱- اثرات محتمل مستقیم
۱۲.....	۲- اثرات محتمل غیرمستقیم
۱۶.....	نتیجه گیری

مقدمه

مقوله بازنشستگی یکی از موضوعاتی است که در یک قرن اخیر به دلایل بسیاری از جمله نقش بازنشستگی در توسعه اقتصادی کشورها، بازتوزیع ثروت، احیاء و ارتقاء سلامت و تأمین معیشت جامعه، بیشترین توجه را به خود معطوف ساخته است. کشور ما نیز از این مهم مستثنی نبوده و سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران کشور همگام با تحولات جهانی نسبت به استقرار نظام‌های تأمین اجتماعی و بازنشستگی برای گروه‌های مختلف جامعه در کشور اهتمام ویژه به عمل آورده‌اند.

امروزه وضعیت صندوق‌های بازنشستگی بحرانی است. اغلب آنها در مرز ورشکستی قرار دارند و برای پرداخت مستمری بازنشستگان به کمک مالی دولت وابسته شده‌اند. برخی از مشکلات این صندوق‌ها ریشه تاریخی داشته و به مدیریت کلان کشور و قوانین و سیاست‌های مصوب در مورد نظام بازنشستگی بازمی‌گردد. با توجه به اهمیت و تأثیر قوانین برنامه‌های توسعه قبلی بر نظام بازنشستگی، این گزارش به بررسی آثار قوانین مصوب در برنامه ششم توسعه بر

صندوق بازنشستگی کشوری می‌پردازد. قوانین و سیاست‌های برنامه ششم دو نوع اثر بر صندوق می‌تواند داشته باشد. اثرات مستقیم که از قوانین مرتبط با این حوزه ناشی می‌شود و اثرات غیرمستقیم که با ایجاد تحولات در سایر حوزه‌های اقتصادی و اجتماعی به طور غیرمستقیم صندوق را متأثر می‌سازد.

۱- اثرات محتمل مستقیم

در این قسمت از گزارش مواد قانونی از برنامه ششم در بخش‌های مختلف برنامه که احتمالاً به‌طور مستقیم بر صندوق بازنشستگی مؤثر هستند مورد بررسی قرار گرفته و زیر هر ماده قانونی، بندها و تبصره‌های آن آثار احتمالی بر صندوق بازنشستگی کشوری ذکر شده است.

◀ ماده ۷ بند ث: کلیه تصویب‌نامه‌ها، بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌ها، تغییرات تشکیلات، تغییر ضرایب، جداول حقوقی و طبقه‌بندی مشاغل و افزایش مبنای حقوقی، اعطای مجوز هر نوع استخدام و به‌کارگیری نیرو و همچنین مصوبات هیأت‌های امنا که متضمن بار مالی باشد، در صورتی قابل طرح و تصویب و اجراء است که بار مالی ناشی از آن قبلاً محاسبه و در قانون بودجه کل کشور تأمین شده باشد. اقدام دستگاه اجرائی برخلاف این حکم، تعهد زائد بر اعتبار محسوب می‌شود.

دولت به گونه‌ای برنامه‌ریزی نماید که تا پایان سال آخر اجرای قانون برنامه، بودجه سازمان‌ها و صندوق‌های بیمه‌گر اجتماعی مستقل شده و از محل بودجه عمومی اعتباری به آنها پرداخت نگردد.

● این ماده قانونی از چند جنبه مختلف می‌تواند هم اثر مثبت و هم اثر منفی بر وضعیت مالی صندوق بازنشستگی داشته باشد. هرگونه مجوز افزایش استخدام می‌تواند بر تعداد کسورپردازان افزوده و نسبت پشتیبانی صندوق را بهبود بخشد و اثر مثبت بر شرایط مالی صندوق داشته باشد. اما هرگونه افزایش در حقوق و یا ضرایب حقوقی بدون توجه به بار مالی و تأمین منابع مالی آن می‌تواند در تعیین مستمری بازنشستگان صندوق، اثر منفی بر وضعیت مالی صندوق ایجاد کند.

◀ ماده ۸: دولت موظف است به منظور تحقق اهداف بند (۱۲) سیاست‌های کلی ابلاغی اقتصاد مقاومتی مبنی بر تحول اساسی در ساختارها و اصلاح و ارتقای نظام مدیریت مالی و محاسباتی دولت و همچنین مدیریت بدهی‌ها اقدامات زیر را مطابق قوانین مربوطه انجام دهد:

بند ۴ قسمت ۴: تأدیه بدهی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی و تعاونی از طریق بازارهای کوتاه‌مدت و تأدیه بدهی دولت به نظام بانکی و نهادهای عمومی و غیردولتی از طریق ابزارهای بدهی میان‌مدت و بلندمدت.

● بدهی دولت به صندوق‌های بازنشستگی بخشی از دارایی‌های صندوق محسوب می‌شود. اما صندوق‌های بازنشستگی با توجه به تعهدات خود نیاز به دارایی‌هایی با قدرت نقدشوندگی بالا دارند. بند ۸ از ماده ۸ قانون برنامه ششم تأدیه بدهی دولت را از طریق ابزارهای بدهی میان‌مدت و بلندمدت بیان می‌دارد که باعث ایجاد ریسک‌های بالا در سبد دارایی‌های صندوق می‌شود و در ضمن قدرت نقدشوندگی بالایی نیز ندارند. این روش تأدیه بدهی دولت برای صندوق مناسب نیست و منابع قابل استفاده‌ای را برای آن ایجاد نمی‌کند.

◀ ماده ۱۰: دولت مجاز است به منظور گسترش و تعمیق نظام جامع تأمین مالی و ابزارهای آن (بازار پول، بازار سرمایه و بیمه‌ها):

بند الف- معادل کل بدهی‌های خود به اشخاص حقیقی و حقوقی که تا پایان سال ۱۳۹۵ قطعی شده یا می‌شود را به ترتیب اولویت‌هایی که به پیشنهاد سازمان مشخص می‌شود، تا پایان اجرای قانون برنامه از طریق انتشار اوراق بهادار با کسب رضایت طلبکاران تسویه نماید. اوراق مذکور با رعایت قانون اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران تا سقف مندرج در قوانین بودجه سنواتی و مصون از تورم، طبق آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد سازمان و وزارت امور اقتصادی و دارایی

به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، انتشار می‌یابد.

- همانطور که در ماده قبل گفته شد پرداخت بدهی دولت به صورت نقد به نفع صندوق‌های بازنشستگی است چون منابع نقد صندوق را افزایش می‌دهد. اما بند الف از ماده ۱۰ قانون برنامه ششم این اجازه را به دولت می‌دهد که بدهی خود را از طریق واگذاری اوراق بهادار به صندوق‌ها تأدیه کند که همانند آنچه در بالا ذکر شد، به ضرر صندوق‌های بازنشستگی است. زیرا دارایی به صورت اوراق بهادار برای صندوق‌ها هم نقدشوندگی پایین‌تری دارد و هم دارایی‌های همراه با ریسک برای صندوق‌ها ایجاد می‌کند.

◀ ماده ۲۸- در راستای اصلاح نظام اداری، موضوع «صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی‌سازی اندازه دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور و هزینه‌های زاید، اقدامات زیر انجام می‌شود: کاهش حجم، اندازه و ساختار مجموع دستگاه‌های اجرائی به‌استثنای مدارس دولتی در طول اجرای قانون برنامه، حداقل به میزان پانزده درصد (۱۵٪) نسبت به وضع موجود (حداقل پنج درصد (۵٪) در پایان سال دوم) از طریق واگذاری واحدهای عملیاتی، خرید خدمات و مشارکت با بخش غیردولتی با اولویت تعاونی‌ها، حذف واحدهای غیرضرور، کاهش سطوح مدیریت، کاهش پست‌های سازمانی، انحلال و ادغام سازمان‌ها و مؤسسات و واگذاری برخی از وظایف دستگاه‌های اجرائی به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی با تصویب شورای عالی اداری.

- این ماده قانونی می‌تواند اثری مستقیم بر صندوق بازنشستگی کشور داشته باشد. صندوق بازنشستگی کشوری صندوق متعلق به کارکنان

دولت است، با کوچک کردن دولت تعداد شاغلین دستگاه‌های دولتی و در نتیجه تعداد کسورپردازان کاهش می‌یابد، این امر در نهایت سبب کاهش بیشتر نسبت پشتیبانی (نسبت شاغلان به مستمیری‌گیران) و منابع صندوق بازنشستگی کشوری خواهد شد.

پ- دولت در حدود اعتبارات هزینه‌ای سالانه و متناسب با نرخ تورم نسبت به تعیین ضریب حقوق کارکنان دولت اعم از مشمولان و غیرمشمولان قانون مدیریت خدمات کشوری در لویای بودجه سنواتی اقدام کند. این حکم در طول برنامه حاکم بر ماده (۱۲۵) قانون مدیریت خدمات کشوری خواهد بود.

- افزایش حقوق کارکنان دولت براساس تورم موجب افزایش حق بیمه پرداختی آنان می‌شود زیرا که حق بیمه پرداختی درصد مشخصی از درآمد کارکنان دولت است. براین اساس منابع در اختیار صندوق نیز افزایش می‌یابد. اما از طرفی با افزایش تورم مستمیری پرداختی به بازنشستگان صندوق نیز باید افزایش یابد که باعث افزایش مصارف صندوق می‌شود. در نتیجه میزان تأثیر این بند از ماده ۲۸ بر صندوق بازنشستگی کشوری به‌طور دقیق مشخص نیست و بستگی به اندازه منابع ناشی از افزایش حق بیمه‌ها و مصارف ناشی از افزایش مستمیری بازنشستگان دارد. البته با توجه به اینکه شاخص نسبت پشتیبانی در صندوق بازنشستگی کشوری کمتر از یک است، می‌توان حدس زد که سرجمع مصارف ناشی از این ماده قانونی بیش از منابع حاصل از آن خواهد بود.

ت- دولت مکلف است سنوات ارفاقی را به‌عنوان سنوات خدمت قابل قبول تلقی و مطابق تبصره (۲) قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت مصوب ۱۳۸۶/۶/۵ توسط سازمان تأمین اجتماعی به برقراری مستمیری بازنشستگان

مشمول و براساس میانگین دو سال آخر پرداخت حق بیمه سنوات ارفاقی از تاریخ بازنشستگی آنان اقدام کند. شرکت‌های دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی موضوع تبصره (۳) قانون مذکور نیز با استفاده از منابع خود مشمول این حکم می‌باشند.

تبصره ۱- سهم صندوق‌های بازنشستگی بابت پرداخت حقوق بازنشستگی و نیز کسور بازنشستگی و یا حق بیمه سهم مستخدم و کارفرما نسبت به سنوات ارفاقی از محل اعتبارات سالانه دستگاه‌های اجرائی مشمول تأمین و به صندوق‌های مذکور پرداخت می‌شود.

- از آنجایی که تعهدات و بار مالی ناشی از این قانون بر دوش دستگاه‌های اجرائی دولتی قرار داده شده، در عمل نباید برای صندوق‌ها بار مالی اضافی و جدید داشته باشد. این امر زمانی محقق می‌شود که تعهدات بیان شده دستگاه اجرائی تبدیل به بدهی دولت به صندوق‌ها نشود. در غیر این صورت اگر تعهدات به موقع به صندوق پرداخت نشود بار مالی جدیدی برای صندوق‌های بازنشستگی ایجاد شده است.

◀ ماده ۳۰: دولت مکلف است بررسی‌های لازم جهت برقراری عدالت در نظام پرداخت، رفع تبعیض و متناسب‌سازی دریافت‌ها و برخورداری از امکانات شاغلین، بازنشستگان و مستمری‌بگیران کشوری و لشکری سنوات مختلف را انجام دهد.

- با توجه به پایین بودن نرخ پشتیبانی در صندوق بازنشستگی کشوری، متناسب‌سازی برای صندوق بار مالی اضافی ایجاد می‌کند. مگر اینکه دولت تدابیر مناسبی برای این متناسب‌سازی فراهم آورد.

◀ ماده ۸۴: دولت موظف است مشاغل آتش‌نشانی و پرتوکاری اشعه را جزء مشاغل سخت و زیان‌آور محسوب کند. در طول اجرای قانون برنامه

- قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۸/۱/۲۰ معتبر تلقی می‌گردد.
- این قانون که در گذشته نیز وجود داشته و برخی از مشاغل را به عنوان مشاغل سخت معرفی می‌کند. مستخدمین مشاغل سخت و زیان‌آور امکان استفاده از بازنشستگی پیش از موعد را دارند. این امر بدین معناست که مستخدمین این مشاغل سال‌های کمتری کسور پرداخت کرده و چون در سنین پایین‌تری بازنشسته می‌شوند، به احتمال بسیار بالا سال‌های طولانی‌تری از مستمری بازنشستگی استفاده می‌کنند. این موارد بار مالی سنگینی بر صندوق بازنشستگی تحمیل می‌کند.

◀ ماده ۸۷: دولت موظف است اقدامات لازم برای اجرای صحیح و به موقع قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران را به عمل آورد و اعتبار کافی را در بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید و کلیه آیین‌نامه‌های اجرائی آن را حداکثر تا شش ماهه سال اول اجرای قانون برنامه تصویب و ابلاغ نماید.

بند چ- جانبازانی که قبل از تصویب این قانون به صورت پیش از موعد یا عادی و بدون سنوات ارفاقی بازنشسته شده‌اند با رعایت شرط سنی کمتر از شصت و پنج سال می‌توانند به خدمت اعاده و با تکمیل خدمت سی و پنج ساله خود و با رعایت شرایط عمومی به بازنشستگی نائل آیند.

- آثار این بند از ماده ۸۷ بر صندوق بازنشستگی به‌طور دقیق مشخص نیست. از طرفی بازگشت به کار افرادی که از طریق بازنشستگی پیش از موعد بازنشسته شده‌اند، به معنای تکمیل کردن دوران خدمت و پرداخت حق بیمه کامل توسط این افراد است که به نوعی باعث افزایش منابع صندوق و متناسب شدن سال‌های پرداخت حق بیمه

و سال‌های دریافت مستمری بازنشستگی می‌شود. اما از طرف دیگر این افراد با بازگشت به کار با توجه به درآمدی که در سال‌های پس از بازگشت داشته‌اند، حکم جدیدی برای بازنشستگی خود دریافت کرده و مستمری بازنشستگی بالاتری نسبت به گذشته خواهند داشت که نشان‌دهنده افزایش مصارف صندوق بازنشستگی خواهد بود. در صورتی که این افراد سی و پنج سال خدمت کنند و به واسطه آن سی و پنج روز حقوق دریافت کنند مستمری بازنشستگی آن‌ها نیز بیشتر خواهد شد و تأمین اعتبار برای پرداخت این تعهدات فشار مالی بیشتری بر صندوق خواهد داشت. مثبت بودن و یا منفی بودن اثر آن به بزرگتر بودن منابع و مصارف ایجاد شده توسط این بند از ماده ۸۷ وابسته است.

بند خ- کلیه فرزندان و همسران شهدای شاغل در دستگاه‌های موضوع ماده (۲) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران می‌توانند با حداکثر هشت سال سنوات ارفاقی و با دریافت حقوق و مزایای کامل بازنشسته شوند.

● سنوات ارفاقی به معنای عدم پرداخت حق بیمه توسط کسورپرداز است. به همین دلیل به اندازه هشت سال منابع صندوق در اختیار آن قرار نمی‌گیرد. در نتیجه پرداخت مستمری کامل بازنشستگی بدون دریافت کامل حق بیمه به معنای کم شدن منابع صندوق و افزایش مصارف آن بوده و فشار مالی صندوق را افزایش می‌دهد.

تبصره ۲- والدین، همسران و فرزندان شهدا و جانبازان و آزادگان و رزمندگان با حداقل شش ماه سابقه حضور در جبهه، شاغل در کلیه دستگاه‌های مشمول ماده (۲) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران و مؤسسات تابعه آنها و شرکت‌های عمومی و دولتی، در صورت تنزل از پست سازمانی بالاتر، مشروط به عدم

محکومیت آنها بر اساس آراء مراجع قضائی یا اداری به تنزل پست، از کلیه حقوق و مزایای همان پست سازمانی یا همتراز شغل و پست قبلی برخوردار می‌شوند.

- این تبصره از ماده ۸۷ باعث می‌شود که افرادی که در مراتب شغلی پایین‌تری قرار دارند نیز دریافتی بالاتری داشته باشند و در تعیین مستمری بازنشستگی با توجه به دو سال پایانی خدمت، نسبت به مراتب شغلی، مستمری بالاتری دریافت کنند.

ر- ایثارگرانی که به موجب قوانین و مقررات مربوط از امتیاز یک مقطع تحصیلی بالاتر بهره‌مند می‌باشند با داشتن مدرک کارشناسی، مشمول بند (الف) ماده (۱۰۳) قانون مدیریت خدمات کشوری بوده و می‌توانند تا سی و پنج سال خدمت کنند.

- این تبصره می‌تواند هم دارای اثر مثبت و هم اثر منفی بر منابع و مصارف صندوق باشد. از طرفی، سال‌های بیشتر خدمت به معنای پرداخت حق بیمه بیشتر و افزایش منابع برای صندوق بازنشستگی است. اما از طرف دیگر روی مستمری بازنشستگی فرد نیز مؤثر است. طبق قانون مستمری بازنشستگی براساس میانگین دو سال پایانی خدمت تعیین می‌شود. پنج سال خدمت اضافه‌تر باعث می‌شود که با توجه به تورم و افزایش درآمدها متناسب با تورم، درآمد دو سال پایانی فرد نسبت به افرادی که سی سال خدمت می‌کنند بسیار بالاتر باشد. با توجه به بالاتر بودن مستمری دریافتی آنان مصارف صندوق نیز افزایش می‌یابد. تأثیر نهایی این بند از ماده ۸۷ به بزرگتر بودن اثر افزایش منابع و یا بزرگتر بودن اثر افزایش مصارف بستگی دارد.

ز- آزادگانی که به دلیل استفاده از دو برابر شدن سابقه اسارت زودتر از خدمت سی سال بازنشسته شده‌اند، می‌توانند برای یک بار و با رعایت شرط سنی زیر شصت و پنج سال با بازگشت به خدمت، حسب مورد سی یا سی و پنج سال خدمت خود را تکمیل کنند و سپس با لحاظ عین سوابق اسارت به بازنشستگی نائل آیند.

- آثار این بند بسیار شبیه به آثار بند چ و تبصره مربوط به آن است. بازگشت مجدد به خدمت از طریق پرداخت حق بیمه سال‌های خدمت مجدد باعث افزایش منابع صندوق می‌شود. از طرف دیگر با توجه به افزایش درآمد کارکنان دولت نسبت به تورم و تعیین مستمري بازنشستگی از طریق میانگین درآمد سال‌های پایانی خدمت مصارف صندوق افزایش می‌یابد. اگر فردی در بازگشت مجدد به خدمت سی و پنج سال خدمت کند، می‌تواند با دستمزدی معادل سی و پنج روز بازنشسته شود که در نتیجه هم منابع و هم مصارف صندوق را نسبت به سایر افراد بیشتر افزایش می‌دهد (مانند بند ر همین ماده قانونی). تأثیر نهایی این بند به بزرگتر بودن افزایش منابع و یا مصارف بستگی دارد.

۲- اثرات محتمل غیرمستقیم

در بخش دوم گزارش به مواد قانونی مصوب در برنامه ششم که احتمالاً به‌طور غیرمستقیم بر صندوق بازنشستگی مؤثر است، پرداخته شده است.

◀ ماده ۳- به منظور دستیابی به رشد اقتصادی متوسط سالانه هشت درصد (۸٪) و ضریب جینی (۰/۳۴) در سال پایانی برنامه، اهداف کمی کلان و بخش‌های اقتصادی به تفکیک جداول (۱)، (۲) و (۳) تعیین می‌شود:

جدول شماره (۱): تصویر شاخص‌های مهم اقتصاد کلان در برنامه ششم

ردیف	نام شاخص	واحد اندازه‌گیری	سال پایه			متوسط در برنامه ششم (درصد)
			۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۴۰۰	
۱	تولید ناخالص داخلی	هزار میلیارد ریال به قیمت ثابت ۱۳۸۳	۲۰۹۵	۲۲۵۶	۳۰۷۸	(متوسط رشد سالانه) ۸
۲	تولید سرانه	میلیون ریال به ازای هر نفر به قیمت ثابت ۱۳۸۳	۲۶۰۱	۲۷۰۸	۳۶۰۱	(متوسط رشد سالانه) ۶٫۷
۳	بهره‌وری کل عوامل تولید	شاخص (۱۳۹۵=۱۰۰)	۱۰۰	۱۰۲	۱۱۵	(متوسط رشد سالانه) ۲٫۸
۴	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	هزار میلیارد ریال به قیمت ثابت ۱۳۸۳	۴۴۰	۴۹۵	۱۱۶۰	(متوسط رشد سالانه) ۲۱٫۴
۵	هزینه‌های مصرفی کل	هزار میلیارد ریال به قیمت ثابت ۱۳۸۳	۱۱۹۷	۱۲۶۳	۱۵۲۴	(متوسط رشد سالانه) ۵
۶	صادرات غیر نفتی کالا و خدمات (بدون میعانات گازی)	میلیون دلار	۴۲۱۵۰	۴۷۵۸۳	۱۱۲۷۳۹	(متوسط رشد سالانه) ۲۱٫۷
۷	واردات کل	میلیون دلار	۶۹۹۶۷	۸۶۵۵۷	۱۵۲۴۹۷	(متوسط رشد سالانه) ۱۶٫۹
۸	نقدینگی	هزار میلیارد ریال	۱۳۰۰۳	۱۵۶۰۴	۲۸۵۰۸	(متوسط رشد سالانه) ۱۷
۹	نرخ تورم	درصد	۷٫۹	۸٫۳	۷٫۹	(متوسط برنامه) ۸٫۸
۱۰	نرخ بیکاری	درصد	۱۲٫۶	۱۲	۸٫۶	(متوسط برنامه) ۱۰٫۲

- برخی متغیرهای کلان اقتصادی نام برده شده در این ماده می‌توانند به‌طور غیرمستقیم در وضعیت صندوق‌های بازنشستگی مؤثر باشند؛ از جمله رشد متوسط ۸ درصدی تولید ناخالص داخلی. با رونق گرفتن اقتصاد و ایجاد فرصت‌های جدید سرمایه‌گذاری شرکت‌ها و هلدینگ‌های تخصصی صندوق بازنشستگی می‌توانند با استفاده مناسب از این فرصت، سرمایه‌گذاری‌های خود را گسترش داده و به‌دنبال کسب سود بالاتر باشند. سود بالاتر شرکت‌ها می‌تواند جریان ورودی منابع مالی صندوق را تقویت کند.
- با افزایش تشکیل سرمایه ناخالص ثابت، سهولت در سرمایه‌گذاری مولد ایجاد شده و بخش تولیدی کشور رونق پیدا خواهد کرد. این رونق می‌تواند به افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم شرکت‌ها و هلدینگ‌های صندوق بازنشستگی کشوری در بخش‌های رونق یافته اقتصاد منجر شود.
- صادرات غیر نفتی نیز از مواردی است در کنار افزایش تولید ناخالص داخلی می‌تواند باعث ایجاد رقابت در تولید داخلی برای صادرات بیشتر و رونق در این بخش شود. همانند آنچه در بالا گفته شد این رونق می‌تواند هم از طریق سرمایه‌گذاری مستقیم در بخش تولید و هم با ایجاد رونق اقتصادی و فرصت‌های جدید سرمایه‌گذاری در سایر بخش‌های اقتصاد، نهایتاً منابع صندوق را از طریق هلدینگ‌ها و شرکت‌های سرمایه‌گذاری آن افزایش دهد. از طرفی رونق اقتصادی به افزایش بازدهی سرمایه‌گذاری‌های موجود هلدینگ‌ها و شرکت‌های سرمایه‌گذاری صندوق می‌اجامد.
- کاهش نرخ بیکاری پیش‌بینی شده در این جدول غیرمستقیم روی

صندوق‌های بازنشستگی مؤثر است. چنانچه بخشی از افزایش اشتغال با استخدام در بخش‌های دولتی همراه باشد، سبب بهبود نرخ پشتیبانی (نسبت تعداد شاغلان به تعداد بازنشستگان) در صندوق خواهد شد. کاهش بیکاری برای صندوق تأمین اجتماعی نفع بیشتری نسبت صندوق بازنشستگی کشوری خواهد داشت. زیرا استخدام در بخش دولتی محدود است و بخش زیادی از مستخدمین در این ماده، در بخش خصوصی و تعاونی مشغول فعالیت خواهند شد که کسورپرداز سازمان تأمین اجتماعی می‌شوند.

◀ ماده ۲۲: دولت مکلف است با اقدام قانونی در جهت اصلاح قوانین، مقررات و رویه‌ها، محیط کسب و کار را به گونه‌ای امن، سالم، سهل و شفاف سازد تا در پایان سال چهارم اجرای قانون برنامه، رتبه ایران در دو شاخص رقابت‌پذیری بین‌المللی و شاخص‌های بین‌المللی حقوق مالکیت در میان کشورهای منطقه سند چشم‌انداز به رتبه سوم ارتقاء یابد و هر سال بیست درصد (۲۰٪) از این هدف محقق شود. در شاخص کسب و کار هر سال ده رتبه ارتقاء یافته و به کمتر از هفتاد در پایان اجرای قانون برنامه برسد. وزیر امور اقتصادی و دارایی مکلف است در پایان شهریور و اسفند ماه هر سال، گزارش میزان تحقق این بند را همراه مستندات به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

● بهبود فضای کسب و کار شرایط رقابتی در کشور ایجاد می‌کند و می‌تواند به‌طور غیرمستقیم بر صندوق‌های بازنشستگی مؤثر باشد. رقابت‌پذیری در اقتصاد نیز می‌تواند منجر به رونق در بخش تولید شود. بازدهی سرمایه‌گذاری‌های موجود شرکت‌های سرمایه‌گذار و هلدینگ‌های تخصصی صندوق بازنشستگی کشوری افزایش می‌یابد،

همچنین این شرکت‌ها می‌توانند از شرایط مناسب ایجاد شده در فضای کسب و کار استفاده کرده و فرصت‌های جدید سرمایه‌گذاری برای دریافت بازدهی بیشتر و افزایش منابع صندوق ایجاد نمایند.

◀ ماده ۷۷- جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران به منظور افزایش ضریب ایمنی و تاب‌آوری جامعه، پیشگیری و کاهش خطرات ناشی از حوادث و سوانح، ارائه خدمات بشردوستانه در قالب قوانین بودجه سنواتی اقدامات ذیل را انجام دهد:

الف- کمک به حفظ و ارتقای سرمایه اجتماعی با استفاده از توان و ظرفیت‌های مردمی و افزایش مشارکت‌های اجتماعی مردم

ب- توسعه و تقویت شبکه امداد و نجات کشور با هدف اقدامات پیشگیرانه و آمادگی برای پاسخگویی سریع و به موقع به حوادث و سوانح کشور

پ- افزایش آگاهی‌های عمومی به ویژه آموزش‌های همگانی جهت کاهش خطرپذیری و افزایش تاب‌آوری جامعه در مقابل حوادث و سوانح

ت- در راستای تأمین منابع پایدار در زمینه مقابله با حوادث و سوانح، نیم‌درصد (۵/۰٪) مندرج در ماده (۱۶۳) قانون امور گمرکی به یک‌درصد (۱٪) افزایش پیدا نموده و منابع حاصله پس از واریز به خزانه در قالب بودجه سنواتی در اختیار جمعیت هلال احمر قرار می‌گیرد.

• براساس این ماده قانونی، کمک به کاهش حوادث که منجر به از کارافتادگی و یا فوت ناشی از حادثه می‌شود و بار مالی اضافه‌ای به صندوق ایجاد می‌کند را کاهش می‌دهد.

نتیجه‌گیری

موضوع مهم و نگران‌کننده در حوزه تأمین اجتماعی وضعیت بحرانی صندوق‌های بازنشستگی است. شاخص‌های پایداری، انسجام و کفایت در این صندوق‌ها به مرز هشدار رسیده‌اند و حتی برخی از صندوق‌ها از این مرز عبور کرده‌اند. این وضعیت در صندوق‌ها، آگاهانه و یا ناآگاهانه و مسئولانه و یا فرصت‌طلبانه محصول عمل جمعی در طول زمان است. وضعیت کلان کشور مانند فشارهای سیاسی و نوسانات اقتصادی بر این وضعیت بحرانی صندوق‌ها مؤثر هستند، اما همان‌گونه که در این گزارش بیان شد، شوک‌های مقرراتی نیز اثرات زیادی بر صندوق‌های بازنشستگی و بحران آنها دارند. از این رو پیش از وضع و ابلاغ قوانین، بررسی آثار اجتماعی و اقتصادی آنها ضروری به نظر می‌رسد.

تهران، خیابان شهید بهشتی، خیابان اندیشه
کوچه اندیشه یکم، پلاک ۲۹، طبقه دوم

تلفن: ۰۲۱ - ۸۸۴۶۰۰۶۸ دورنگار: ۰۲۱ - ۸۸۴۵۸۶۱۵
www.saba-psi.ir info@saba-psi.ir